

SLOVENEČ

Velja po pošti:

Na celo leto naprej . . . K 20.—
na pol leta K 13.—
na četrt K 8.50
na en mesec K 2.20
na Nemško celoletno . . . 29.—
na ostalo inozemstvo . . . 35.—

V upravnistvu:

Na celo leto naprej . . . K 22.40
na pol leta K 13.—
na četrt K 8.50
na en mesec K 1.90
Za pošiljanje na dom 20 v. na
mesec. — Posamezne štev. 10 v.

Inserati:

Enostolna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13 v
za trikrat 10 v
za več kot trikrat . . . 9 v

V reklamnih noticah stane
enostolna garmondvrsta
30 vinarjev. Pri večkratnosti
objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izveniš nedelje in
vaznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirane pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Opravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnike, inserate in reklamacije.
Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Delavski dan.

Ljubljana, 29. novembra 1909.

Vseslovenski delavski shodi so gotovo velepomembni. Niso še stari. Prvi je bil ob otvoritvi »Doma« pri Devici Mariji v Polju, drugi na Preski, tretji letos ob Svečnici, ki je bil omejen na delegate, četrti včeraj. Mi smo vedno obračali in bomo slov. kršč. soc. delavski organizaciji največjo pozornost, se zanimali za njo in se vselej najodločnejše zavzemali za vse, kar je zahtevala slovenska krščanska delavska demokracija, skrajne levo krilo Katoliško narodne, sedanje Vseslovenske Ljudske Stranke. Tretji vseslovenski delavski shod ob letošnji Svečnici je sklenil, naj se ustanovi Jugoslovanska Strokovna Zveza, na včerajšnjem IV. vseslovenskem delavskem shodu je »Zvršilni odbor slovenskega krščanskega socialnega delavstva« predstavil slovenski krščanski socialni delavski organizaciji J. S. Z. in tako storil vse, da se slovensko ljudstvo seznaní z njo.

Nasprotniki so se se norčevali iz IV. vseslovenskega delavskega shoda, grajali spored, češ, da je preobširen, predhacivali, češ, da razprava ne bo mogoča. Svobodno! Čim več kritike od nasprotne strani tem boljše. Hvala za vse mgljeje iz nasprotne strani, vzamemo jih na znanje in vravnali bomo svoje postopanje po komplimentih, ki jih je napravilo vodilno glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Nasprotni vlnudnosti so bile prezgodnje. Ljubljanski IV. vseslovenski delavski shod je imel namen, da poda delavstvu pouk. Dopoldne je bil organizacijsko-socialni tečaj, šola, popoldne razprava. Po-uku so bile namenjene tri ure dopoldne, svobodni razpravi tudi tri popoldne. Konstatiramo, da je vodstvo slovenskega krščanskega socialnega delavstva doseglo, kar je nameravalo.

S cerkvenim opravišom se je otvorilo IV. glavno zborovanje slovenskega krščanskega socialnega delavstva. Naša demokracija je prosila božjega blagoslova za nadaljnje svoje delo. Revez, slovenski delavec, slovenska delavka, je prosila Najvišjega, naj blagoslovi delo za stanovsko združitev krščanskega jugoslovanskega delavstva.

Veseli nas, da je bila na IV. vseslovenskem delavskem shodu zastopana i hrvaška krščanska socialna delavska organizacija po zastopnikih svojega zvršilnega odbora. Medsebojno izpoznavanje

obeli bratskih sorodnih organizacij je nujna potreba!

Včerajšnji IV. vseslovenski delavski shod je prekosil svoje predhodnike. Sadeve pokaže najbližnja bodočnost!

Sobota večer.

Načelstvo J. S. Z. je v soboto imelo svojo sejo. Uredilo se je knjigovodstvo. Seja je bila že predhodnica IV. vseslovenskega delavskega shoda. Udeležili so se je zastopniki bratske hrvaške organizacije. Načelnik J. S. Z., dr. Zajec, je pri srčno pozdravil goste načelstva J. S. Z.

V frančiškanski cerkvi.

Ob 8. uri zjutraj se je pričel IV. vseslovenski delavski shod v cerkvi oo. frančiškanov. Cerkev natlačeno polna. Župnik Janez Kalan je v svoji krasni propovedi priporočal delavstvu krščanstvo. Zarosile so se očesa vernikov in vernice, ko je navdušeni propovednik priporočal slovensko krščansko delavstvo Najsvetjšemu, presvetemu Rečnjemu Telesu! Kratak, duhoviti, po vsebini in obliki dovršeni cerkveni govor vnetega delavskega prijatelja župnika Kalana je vreden, da se dobesedno objavi.

Sv. mašo je daroval tajnik S. K. S. Z., ravnatelj Traven. Prekrasno petje pevcev »Ljubljane« je spremljalo sv. mašo.

Pri maši je popeval moški zbor »Ljubljane« Nedvedovo »K Tebi srca«. V zboru je danes združen najboljši pevski material, kar ga je v mestu dobiti. Kreпки, vendar mehki tenori in sveži, sonorni basisti tvorijo celoto, ki je že danes kos visokim zahtevam, utegne pa, sistematično vezban, stopiti na čelo slovenskih pevskih zborov in doseči toliko popolnost, kot je dosedaj še noben slovenski zbor ni dosegel. Odičil je mašo s svojim toplega čustva polnim, premišljenim predavanjem Mittererjeve »Marije« danes vsaj v ožjem krogu najboljši tenorist, zvest in požrtvovalen pevec »Ljubljane« gosp. L. Bajde. Rosnih oči so se verniki ozirali proti koru, s katerega je donela njegova v srce segajoča pesem. Naj si bo svest hvaležnosti poslušalcev.

Počastil je delavstvo in »Ljubljano« mojster p. H. Sattner s strokovnjaško dovršenim sviranjem na orgle.

V VELIKI »UNIONOVI« DVORANI.

Po cerkvenem opravišom so hitele delavke in delavci v veliko »Unionovo« dvorano. Zborovalci so bili ob tej priliki žal, zelo, zelo neprijetno presenečeni. Ob včerajšnjem mrazu dvorana ni bila zakurjena ne po krivdi sklicateljev, ki so naročili zakurjeno dvorano. Sibirski mraz je povzročil, da na stotine udeležencev ni

žakalo konca zborovanju. A onim vrlim delavkam in delavcem, do 500, ki so vztrajali ves čas, naše spoštovanje. Dopoldanski mraz je povzročil, da se je veliko ljudi zballo zvečer priti na družinski večer.

Zborovalci navdušeno pozdravljajo brate Hrvate, ki pridejo v dvorano. Zbor je odobril poslovnik in izvolil sledeče predsedstvo: častno predsedstvo: bratje Hrvatje; predsednika: dr. Janez E. Krek, dr. Zajec; podpredsedniki: A. Catar, Ljubljana; Frančišek Čebul, Sava; Frančiška Petrič, Trst; Anton Jeriha, Devica Marija Polje. Zapisničarji: Maks Benda, Studence pri Mariboru; Ivanka Kocmur, Ljubljana; Novinec Franc, Medvode; Pivk, Idrija.

Predsednik dr. Zajec pozdravi mile hrvaške goste, zastopnike delavskih organizacij tržaških, koroških, štajerskih in kranjskih.

Moškerc poroča o delovanju Zvršilnega odbora slovenskega krščanskega socialnega delavstva. Na njegov predlog se sklene:

1. Krščansko socialno delavstvo vodi a) vodstvo, b) zvršilni odbor.

Zvršilni odbor ima 12 članov, ki morajo stanovati v Ljubljani in v ljubljanski okolici. Sklepen je, če so vsi člani povabljeni k seji, ne glede na število navzočih. Skliče ga načelnik, kadar se mu zdi potrebno, sklicati jo mora, če to zahtevajo trije člani. Vseslovenski delavski shod izvoli zvršilni odbor, ki ima načelnika, 2 njegova namestnika, 2 zapisničarja, 2 blagajničarja, 5 odbornikov in odbornic.

Uredniki slovenskega krščanskega socialnega delavskega časopisa so pravi člani Zvršilnega odbora.

b) V vodstvo pošlje vsaka slovenska krščanska socialna delavska organizacija za vsakih 50 članov po enega zastopnika. Drobci se ne vpoštevajo. Poleg društvenih zastopnikov so pravi člani vodstva tudi vsi člani zvršilnega odbora. Sejo vodstva skliče zvršilni odbor, 20 zastopnikov društev lahko zahteva izredno vodstveno sejo, ki jo mora zvršilni odbor sklicati. Vodstvena seja se skliče veljavno, če je bila prej naznanjena v »Naši Moči«, »Slovincu« in po možnosti tudi v drugih krščanskih slovenskih časopisih.

c) Vsako krščansko socialno delavsko društvo prispeva skupni slovenski krščanski socialni organizaciji od vsakega svojega člana na leto 4 vinarjev.

V zvršilni odbor je izvolil IV. vseslovenski delavski shod v zmislu sprejetega statuta, 2. odstavek: Vinko Zabukovec, Ivan Nep. Gostinčar, Leopold Puhar, Frančišek Kos, Uršuša Kremžar, Frančiška Mejač, Alojzij Catar, Josipina

Eržen, Anton Jeriha, Frančišek Novinec, Ivanka Kocmur, Ivanka Brate.

Iz obširnih temeljitih poročil zamo-remo danes podati le kratek posnetek z ozirom na omejeni nam prostor. Ker so poročila velevažna za nadaljnji razvoj slovenske krščanske demokracije, bomo najvažne še dobesedno o priliki objavili. Urednik Ivan Štefe je poročal o velikem pomenu in namenu J. S. Z.

Posl. Gostinčar je govoril o potrebi politične izobrazbe in zavesti za delavski stan. Politčna zavest je za delavski stan nujno potrebna. Na Kranjskem namreč imamo nad 50.000 v obrtnih zaposlenih ljudi. Treba je, da se združijo v lastno obrambo.

Tajnik S. K. S. Z. Traven poroča o delavskih odsekih S. K. S. Z. Vsako izobraževalno društvo imej svoj delavski odsek, ki naj gleda na to, da pridobiva člane J. S. Z. in naj vse moči posveti širjenju krščanskega socialnega delavskega časopisa. Podlesnik poroča o delavskem tisku. Priporočila, naj si delavstvo izbere dan, ki ga bo posvetilo agitaciji od hiše do hiše, od osebe do osebe. Govornik priporočal zvršilnemu odboru, naj dela na ustanovitve delavske hranilnice. Njegov nasvet je bil soglasno sprejet. O pravnem varstvu delavstva in o nalogah zdravnikov poroča načelnik J. S. Z. dr. Zajec.

Velike ovacije dr. Šusteršiču.

Med dr. Zajčevim govorom pride v dvorano načelnik Vseslovenske Ljudske Stranke dr. Ivan Šusteršič. Ko delavci in delavke zapazijo priljubljenega načelnika naše stranke, prično ploskati in navdušeno pozdravljajo z »živio«-klici dr. Šusteršiča. Dr. Zajec prekine svoj govor in kot predsednik podeli besedo načelniku Vseslovenske Ljudske Stranke dr. Ivanu Šusteršiču, katerega kot predsednika najtoplejeje pozdravljajo.

Dr. Šusteršič

izvaja med drugim:
Najpristranejši Vas pozdravljam v imenu Vseslovenske Ljudske Stranke. Slovensko krščansko socialno delavstvo je v najhujših bojih stalo v ospredju naše ljudske stranke in v boju nosilo našo zastavo v srce nasprotnikov. Ljudstvo zna zato ceniti delavstvo. Slovensko krščansko socialno delavstvo je popolnoma ravnopraven činitelj v organizaciji krščanskega slovenskega ljudstva. Ob priliki državnoborskih volitev je v pretežno agrarnem okraju pripomogla do sija ne zmage delavskemu kandidatu Gostinčarju. Reči moram, da se ljudstvo ni varalo, ko je odposlalo v dunajsko zbornico delavskega zastopnika. Gostinčar je eden najpridnejših poslancev, ki ima ugled v celi

LISTEK.

Vstaja Skender-Begova.

Angleško spisal Benjamin Disraeli, Earl of Beaconsfield. — Prevel I. M.

(Dalje.)

Jezdecí so pridirjali v polnem diru po griču navzgor. Ko so pa v svoje začudenje našli Škendra z golim scimetarjem v roki, pripravljene, da jim brani prehod, so svoje konje ustavili. Vendar se je zgodilo le za trenutek, kajti kmalu so poskusili reko preplavati. Njihovi izmučeni konji so se pa zelo branili iti v deročo reko in samo enemu izmed čete se je posrečilo priti v vodo. Jezdec je bil že sredi reke in njegov krasni konj je težko hropel in se boril v silnem toku. Škender pa je vzel tako lahko, kakor da bi trgal zrelo sadje z drevesa, težak kamen in ga vrغل z usodepolno gotovostjo proti drznemu sovražniku. Jezdec je zakričal in padel v vodo in se ni več prikazal; konj pa je prost svojega bremena napel vse svoje sile in končno srečno došel na nasprotni breg. Tamkaj se je vrغل na dobrodošlem pašniku na zemljo in veselo zarezgetal.

»Posekajte javra!« zakriči eden izmed jezdecov in plane na most. Njegov

meč se je pa razletel na tisoč koscev, ko se je križal s Škendrovim scimetarjem in v trenutku je zletela njegova krvava glava preko ograje.

Sedaj pa plane cela četa, hoteč maščevati smrt svojega tovariša, brez misli na most proti Škendru. Njegov scimetar se je svetlikal kakor blisk. Sprednja dva sovražnika sta že padla, toda za njima prihajajo vedno novi sovragi; Škender čuti, da izgublja tla, četudi je z vsakim udarcem zadajal smrt. Prerili so ga do srednjega stebra, ki je bil vzvišen; tukaj jih je za trenutek odbil in se oddahnil. Takoj nato se obupno vrže nanje, razčesne poveljniku čete glavo na dvoje in jih vrže več korakov nazaj; on se pa urno povrne na svoje prejšnje mesto, napne vse svoje moči, udarja z nogó ob močni, toda razpadajoči skupni kamen, ga premakne iz njegove lege in poruši tisočletno zgradbo. Med groznim treskom in vpitjem so se pomešali konji in jezdecí z razpadajočimi deli stebra in padli s strašnim pljuskom v deročo reko. Nekateri so padli in niso nikdar več vstali, ker jih je zmečkalo kamenje, drugim se je posrečilo izmotali se in z največjimi napori priti na breg nazaj. Sredi med njimi pa je plaval Škender, neranjen, kakor povodnji bog, in zabodel v srce edinega čvrstega plavca, ki je hotel plavati proti epirski strani. Izmučen in premočen le

dospel Škender na nasprotni breg in pogledal na čudno razdejajne.

Trije ali štirje zasledovalci so ležali ranjeni na nasprotnem bregu; blizu njih je ležal utopljeni konj, ki ga je ustavilo grmovje. Vsa druga drzna četa pa je izginila v valovih, reka pa je drla naprej, kakor bi se ne bilo nič posebnega prigodilo . . .

»Iduna, rešena si!« vzklikne Škender. »Sedaj pa proti Epiru!« S temi besedami prime vranca, ki se je na travniku na novo pokrepčal, ga zajezdi in oddirja proti goram v svojo domovino.

XIII.

Vrnimo se k knezu Niceju in gospici Iduni. Ta dva drzna tovariša sta izgubila svojega udanega branitelja kmalu izpred oči in sta polagoma dospela do vrha prvega odrastka epirskih gor. Od tukaj sta videla širo in skalovito dolino, kjer so držale steze na vse strani in do najvišjih gor, ki so se vzdigovale pred njima; vse so bile pokrite z gozdovi. Nicej je izbral pot, ki se mu je zde najboljša varna pred zasledovanjem in ob solnčnem zahodu sta prišla do ozke doline, ki jo je namakala gorska reka. Voda je delala zemljo rodovitno in prijazno. Divje cvetlice raznovrstnih prijetnih barv so vabile ajune vturjene oči in vonj blagodišečih rastlin jima je krepčal izmučene čute. Za-

gleda'a sta križ iz surovo obsekanega lesa in kot kristjana sta se ga razveselila, ko ju je to sveto znamenje navdajalo z upom in tolažbo; bilo jima je znamenje rešitve iz rok moslemskih zasledovalcev. Tedaj pa se jima približa častitljiv puščavnik; prišel je ob svoji trnjevi palici iz bližnje votline, da živa večerni zrak in opravi svoje večerne molitve.

Nicej in Iduna sta doslej hodila, skoro ne da bi spregovorila besedico. Izmučena vsled strahu in naporov se je Hunjadova hči le s težavo obdržala na konju. Samo ena misel jo je zanimala in vzpodbujala kljub vsemu trpljenju: spomin na Škendra. Odkar ga je prvkrat videla pri izvanrednem pogovoru v šotoru svojega očeta, se je večkrat spominjala junakove postave in je pogosto premišljevala njegove odlične lastnosti in njegovo čudno življenje. Njegova slava, tako nevarna ženskim srcem, se ni zmanjšala s tem, da ga je osebno spoznala. In sedaj, ko se je Iduna spomnila, da mu mora biti hvaležna za vse, kar ji je bilo dragega, da ima njegovi nesebični udanosti zahvaliti ne samo življenje, temveč vse, kar dela življenje mikavno; čast, svobodo, domovino in svojce, je prekipovalo njeno srce hvaležne ljubezni do junaka. Več kakor enkrat je hotela Iduna vprašati Niceja, zakaj sta se on in Škender tako zelo skrivala pred njo. Toda neka čustvo, ki ga ni mogla tolmačiti, ji je bra-

zbornici. Kakor tvorijo krščansko socialno delavstvo skrajno levo krilo ljudske stranke, tako stoji tudi posl. Gostinčar vedno na skrajnem levem krilu, zastopa pogumno in odločno svoja načela. (Živahno pritrdjevanje.)

V močni, veliki, širni organizaciji mora iskati delavstvo svojo pomoč. Nasprotno mogočnemu kapitalizmu ima delavstvo le eno orožje: moč organizacije. V obrestih kapitala, v vsakem kuponu tiči nekaj delavskih žuljev (Tako je! Istina!), nekaj delavskega potu. (Živahno pritrdjevanje.) Le potom krepke, enotne, močne centralizacije je mogoče uspešno boj kapitalu. Čim večja, čim širša, čim močnejša bo vaša organizacija, tem večja bo tudi Vaša politična moč.

Duh solidarnosti, medsebojne bratske službe, ogenj ljubezni, ki preveva vašo organizacijo, vas bo dovedel kakor zdaj tudi naprej od uspeha do uspeha, do večje veljave in pomena. V imenu stranke, ki ji načeljujem, vam kličem: Živela delavska solidarnost, živela napredek slovenskega krščanskega socialnega delavstva! (Živahno pritrdjevanje. Ploskanje. »Živio« klici načelniku S. L. S. dr. Šusteršiču.)

Nadalje so poročali o pravnem varstvu in o pravnih dr. Lovro Pogačnik, ki nagaša potrebo pravnega zastopstva, kadar se gre za delavske pravne razmere. Sodniki so dolžni, da podajo pouk strankam, ki so brez zastopnika, kar, čast našim sodnikom, tudi, kakor govornik zna iz lastne izkušnje delajo.

Ravnatelj Remec govori o namenih J. S. Z., prof. Drmajta o tem, kar nudi J. S. Z., o razmerju med J. S. Z. in strokovnimi društvi Krhe. o organizaciji J. S. Z. njen glavni tajnik Tomažič. Podrobneje bomo še poročali.

Ob 12. je bil dnevni red rešen. Predsednik dr. Zajec uvede glavno razpravo.

Zastopnik hrvaškega krščanskega socialnega delavstva.

V imenu Zvršnega odbora hrvaškega krščanskega socialnega delavstva pozdravi IV. vseslovenski deavski shod tovariš Krčelič iz Zagreba. Govori ob velikanskem navdušenju. Zahvaljuje se na prisrčnem sprejemu. Želi, naj bi Jugoslovanska Strokovna Zveza delala roko v roki z bratsko hrvaško krščansko delavsko organizacijo. (Burno pritrdjevanje.)

Dr. Krek

navdušeno pozdravljen v daljšem govoru naglašja, da tako natančno, kakor so bila danes pojasnjena pravila J. S. Z., niso bila pojasnjena še nobena pravila. Govornik pohvali vztrajnost onih, ki so sledili do konca kljub mrazu stvarnim izvajanjem. Poklicani ste Vi, da izpeljete agencijo za J. S. Z. Vesel sem bil in toplo mi je bilo pri srcu, ko sem sledil poročilom zdravnikov, profesor a, jurista, ravnatelja. V tem tiči pomen današnjega shoda, da je nastopilo toliko za delavstvo vnetih svetnih inteligentov. Slovensko kršč. delavstvo je nosilo idejo združevanja, idejo konsumnih društev, idejo posojilnic po slovenski deželi. Liberalna inteligenca se je delala norca iz tega stremjenja. To je prestana stvar. Govornik naglašja, da mora J. S. Z. organizirati ves jugoslovanski proletarijat. Poziva vse, naj pri tem sodelujejo. Po dr. Krekovem govoru prekine predsednik dr. Zajec sejo in javi, da se nadaljuje popoldne v dvorani S. K. S. Z.

DISKUZIJA.

Popoldne ob treh otvori predsednik dr. Zajec razgovor. Bistveni skiepi so bili:

nilo, da bi govorila z atenskim knezom o Skendru. Pa tudi Nicej sam ni bil nič kaj pri volji, da bi govoril o tej stvari in po prvih besedah upanja in bojazni, kaj je s tovarišem, sta zopet umolknila; da moker semintja pretrgal Nicej, obžalujejo, da mora Iduna toliko trpeti; Iduna pa se je na vse take tožbe samo nasmehnila.

Prijazen kraj kamor sta prišla, in prijazen puščavnik, ki sta ga srečala, vse to je za hip razvedrilo samotna potnika. Nicej se je približal častitemu možu ter mu povedal, da sta kristjana, da sta bila sužnja, a sta ubežala in ga sedaj po strašnih naporih utrjena zaprosita gostoljubja in zavetja. Puščavnik pozdravi potnika v imenu Odrešenikov, pokaže s svojo palico po poti, ki se je vi a ob bregu reke proti votlini ter ju povabi v svoje divje bivališče k svoji preprosti mizi.

Votlina je bila precej prostorna in razdeljena na več oddelkov. Bila je zavetje prvih kristjanov, ki so našli v dnevih preganjanja v njej svoj dom, v katerem je umetnost vsaj kolikor toliko dovršila, kar je narava sama započela. Votlina je bila hladna, čista in prijetna. Skozi odprtino v strehi je zr o nebo na pobožnega stanovalca; tla so bila pokrita z dračjem; v eni vdolbini je stal bronast križ, v drugi pa je gorela večna luč pred sliko, na kateri se je Marija nežno smehljala božjemu Detetu.

a) J. S. Z. nastopi odločno za izpremembo postavnih določil glede na služkinje. O tem predmetu je velezanimivo poročala zastopnica tržaške slovenske krščanske socialne delavske organizacije Franciška Petrič.

b) Zvršilnemu odboru slovenskega krščanskega socialnega delavstva se naroča, naj stopi v zvezo z zvršilnim odborom hrvaškega krščanskega socialnega delavstva, da se doseže skupno postopanje obeh bratskih organizacij.

Diskuzija je bila velezanimiva. Spretano jo je vodil načelnik J. S. Z. dr. Zajec. Temeljita diskuzija je dala tako J. S. Z. kakor tudi Zvršilnemu odboru in slovenskemu časopisu dragocena navodila. Udeležili so se: Pivk iz Idrije, deželni odbornik Pegan, ravnatelj Prosenc, Francišek Čebulj, opetovano dr. Krek, zastopnik hrvaškega kršč. soc. delavstva vč. gosp. Čunko, ki naglašja potrebo vzajemnosti med hrvaško in slovensko kršč. soc. delavsko organizacijo. Puhar, posl. Gostinčar, Gostinčar ml., Zaman, Iznacij, Vihar iz Idrije, Pokove iz Vevč, Karba iz Studenčice pri Mariboru, Háfner z Jesen c.

Točno ob šesti uri zvečer je predsednik zaključil oficijelni IV. vseslovenski delavski shod.

Prijeten družinski večer je zaključil lepo uspelo delavsko prireditev. Pri njem je sodelovala »Ljubljana«.

Kaši shodi.

ZOPER LIBERALNO GONJO.

Shod v Selcih.

Nad 300 mož in žena je prišlo na shod političnega društva. Državni in deželni poslanec Demšar je poročal o delovanju naših poslancev v državnem in deželnem zboru. Ožigosal je govorjenje liberalcev, ki posebno po selški dolini trosijo, da so naši poslanci, zlasti Demšar in Krek, krivi, da se je žito podražilo. Obširneje je govoril tudi o novi lovski postavi in postavi za zboljšanje pašnikov. — Na to je nakratko poročal o škofovi brošuri. Župnik Rožnik je pokazal hinavsko in ostudno liberalno delovanje glede brošure. Sprejele so se soglasno sledeče resolucije: 1. Nad 300 mož in ženā, zbrani na shodu v Selcih, najodločneje obsojajo ostudno in hinavsko liberalno delovanje glede škofove brošure in gonjo zoper škofa in izrekaajo svojemu škofu neomajano zaupanje in udanost. — 2. Shod odobruje delo naših poslancev v državnem zboru; se jim zahvaljuje za njihovo delovanje v deželnem zboru in zahteva od njih da vztrajajo na tej poti. — 3. Shod odločno obsoja postopanje Nemcev zoper Slovence na Koroškem. Pri protiglasovanju ni nihče dvignil roke; navzoči liberalci se niso nič oglašili.

Križe pri Trčiču.

V nedeljo, 28. t. m. je bil političen shod takoj po jutranji maši. Dvorana kat. izobraževalnega društva je bila napojena s samimi mož in žen. Vsi se niso mogli. Sklicatelj shoda Josip Sitar otvoril shod in dal besedo župniku Janezu Zabukovcu. Govoril je o političnem položaju in naših naspornikih. Najbolje je označil političen položaj v deželi, ko je dejal, da so liberalci položeni na tla in zdaj breajo na vse pretege, da bi si pomagali kvišku. Opisal je, kako so si mislili pomagati na noge s hinavsko in hudobno gonjo zoper škofa in pokazal v vsi nagoti njih peklenško početje, s katerim skušajo pokvariti slovensko ljudstvo in zadati hud udarec katoliški cerkvi. Soglasno, brez ugovora je shod sprejel sledečo resolucijo: Shod izreka skrajno ogorčenje nad početjem liberalne stranke, ki je v svoje umazane namene uprizorila in še nadaljuje peklenško hudobno pohujšanje mladine in zanesljivo pričakuje, da bo slovensko ljudstvo z brezsravnimi pohujševalci temeljito obračunalo. Obenem izreka shod neomajno zvestobo in udanost katoliški cerkvi in svojemu ljubljenu knegoškofu Antonu Bonaventura. — Sklicatelj shoda, g. Sitar se je spominjal še vseslovenskega delavskega shoda in navduševal navzoče za krščansko organizacijo. Z zadovoljstvom so vsi vzeli na znanje, da bo v kratkem prišel govornik iz Ljubljane, ki bo več povedal o najnovejši delavski organizaciji. Nato je bil shod zaključen. Poslušalci so se razšli, domu in odnesli seboj prepričanje, da liberalci s takim hudobnim početjem nikdar ne bodo prišli na noge, ampak bodo še bolj obležali kakor so položeni na tla. Pošteno slovensko ljudstvo odklanja od sebe zeleno, svinjarsko liberalstvo.

Velik shod v Moravčah

se je vršil večeraj povodom obnega zbora »Kmečke zveze« za moravško dekanijo. Na shodu je bila zastopana vsa okolica. Shodu je predsedoval č. g. dekan Bizjan, po poročilih odbora pa sta govorila dr. Rožič in dekan Lavrenčič. Shod je izrekel neomajano spoštovanje in zaupanje prevzvišenemu knegoškofu, poslance pa je pozval, naj se bore dalje do popolne zmage. Obširnejše poročilo priobčimo.

Najnovejše iz Avstro-Ugrske.

»Bund der Deutschen«.

Praga, 29. novembra. »Bund der Deutschen Ostböhmen« je večeraj slavil 15-letnico svojega obstanka. Pri tej priliki je načelnik dr. Langer v svojem govoru poudarjal, da je nemški narod v Avstriji »v nevarnosti« in kako Slovani nemško posest vedno bolj »napadajo«. Zato pozdravlja koalicijo vseh Nemcev brez razlike strankarskega mišljenja.

Konflikt v češki agrarni stranki.

Praga, 29. novembra. »Venkov« poroča, da se bo izvršilni odbor češke agrarne stranke v svoji prihodnji seji pečal z afero med poslancema Zazvorko, podpredsednikom zbornice in poslancem Bergmannom, ki imata med seboj zelo hude osebne spore, ki preté škodovati stranki, ako se ne napravi red.

Zoper Bienerthove predloge.

Praga, 29. novembra. Pod predsedstvom deželnega odbornika Adameka so tu zborovali zastopniki okrajnih zastopstev in protestirali zoper Bienerthove predloge ter zahtevali posebno upravno sodišče za sudetske dežele s sedežem v Pragi. — Pravtako so zoper Bienerthove jezikovne predloge protestirali češki odvetniki na občem zboru svoje Zveze.

Optimizem.

Dunaj, 29. novembra. Predsednik zbornice dr. Pattai je izjavil, da ima veliko upanja, da bo zbornica plodonosno delovala, ker so se vse stranke zjediniile na predlog poslanca Stölzla, ki je bil potem enoglasno sprejet.

Češki radikalci.

Dunaj, 29. novembra. Baže hočejo češki radikalci izstopiti iz »Slovenske Jednote«, kateri očitajo, da je premalo odločna, ker je za Stölzlov predlog glasovala.

Ogrske hmatije.

Dunaj, 29. novembra. Avdijenca grofa Tisze in Wekerla pri cesarju ni imela nobenega pozitivnega uspeha. Razmere so prav tako zmedene kakor so bile.

K atentatu na častnike generalnega štaba.

Proti nadporočniku Hofrichterju, ki je bil, kakor smo poročali v Lincu aretovan vsled suma, da je on odpošiljatelj ciankalija, častnikom se množe dokazi. Hofrichter je izročil nedavno nekemu svojemu tovaršu škaflijo, ki je bila popolnoma enaka onim, katere so dobili častniki generalnega štaba. V tej škafliji je dal Hofrichter svojemu tovarišu šaljiv dar in na škaflijo zapisal »V dar«. Dotični častnik je škaflijo izročil oblastim in tako se je pričel množiti sum proti Hofrichterju temeljito, ker so večakul pisavo »V dar« spoznali za podobno pisavi odpošiljatelja ciankalija Charlesa Francisa. Ko so na to škaflijo kemično preiskali, je dvorni svetnik profesor Ludvig konstatiral, da je lep na tej škafliji ravno tak, kakor oni na častnikom odposlanih škaflijah. V noči od sobote 13. t. m. do nedelje 14. t. m., t. j. v noči, ko so bile škaflije in pisma na Dunaju oddane, je Hofrichter tajno zapustil svojo linško garnizijo in se peljal na Dunaj. O drugih važnih sumih smo poročali že v soboto med telefonskimi poročili. Hofrichter pri častnikih ni bil priljubljen. Tovariši so ga imeli za štreberja. Pri moštvu Hofrichter radi svoje odurnosti ni bil priljubljen. Hofrichter je nadarjen amater-fotograf in je tako lahko dobil ciankalija. Nadporočnik Hofrichter nič ne taj, da škaflije ne bi bil kupil, samo pravi, da jih je kupil za svojo ženo, za šivanje, a da je šest škaflij potem sežgal sedmo pa dal tovarišu.

Kakor se poroča, je bil Hofrichter pri avanziranju za general. štab zapostavljen, a če bi se »posrečilo« spraviti s sveta tri ali štiri častnike generalnega štaba bi v maju gotovo avanziral, ker je bil med zapostavljenimi najbolj zapisan. Adolf Hofrichter je bil rojen leta 1880 v Ryhnovu (Reichenau) na Češkem. Hofrichter govori in piše hrvaško, turško, francosko, angleško, mažarsko in nemško. Bil je posebej ljubilenec fml. Weigla. Dočim je bil v soboto Hofrichter v preiskavi še jako pogumen je sedaj zelo potr.

Glede oblatov, o katerih se je dognalo, da jih je kupil, je dejal aretiranec, da jih je rabil za svojega psa proti trakulji. Res ima Hofrichter psa in res so dognali, da je časih psu dajal sredstva proti trakulji.

Osumljenega nadporočnika Adolfa Hofrichterja so večeraj zjutraj pripeljali iz Linca na Dunaj v garnizijski zapor. Spremljali so ga častniki linškega 14. pešpolka. Še tekom večerajšnjega dne so ga na Dunaju zaslišali. Kljub vsem indicijam, ki ga osumljajo zastrupljenja štabnih častnikov, odločno »ni zločin«. Vedno ponavlja, da so sumničenja glede njegove osebe nastala le vsled nesrečnega slučaja.

Po vojaških postavah, flo Hofrichter, ako se mu delanje dokaže, obsojen na smrt. Cesar ga ima pravico pomilostiti.

Dnevne novice.

+ **Nov strah.** S škofovo brošuro so se liberalci blamirali, zato so si zdaj poiskali novo poje delavnosti. Kdo ugame kaj? Spravili so se na »klerikalce« v Trstu! In »Narod« pr. poveduje v sobotnem uvodniku in rožija kakor srednjeveški vitez s frazami in posvkami in ropota, da se je v Trstu zredil klerikalen zmaj, da dobiva hrane iz Ljubljane in da ima že veliko mladičev. Najbolj nevarno pa se mu zdi glasilo »Zarja«, o kateri meni, da bi ji bolj pristojalo ime »Noč« ali kaj podobnega. Potem pa preti, da bo tržaške klerikalce enkrat pošteno za vrat zgrabil in obljublja o njih skrivna razodetja, saj so vsi skupaj lumpje in ateisti in razbojniki prve vrste. — Naši tržaški somišljeniki bodo »Narodu« gotovo za ta uvodni članek še hvaležni. Iz tega pisanja v liberalnem osrednjem glasilu se namreč spozna, da je vesoljno slovensko liberalstvo zavoljo neprestanega napredovanja a somišljenikov tržaške S. L. S. velika skrb in jeza. Skrivni liberalci v Trstu si ne upajo v svojih listih ta svoj strah priznati, zato so ga v »Narodu« razodeli. Tržaško okoliško ljudstvo vedno bolj izpregleduje in v Trstu samem se množe vrste ljudi, ki nočejo s češčenjem barcelonskih »svobodomislecov« nič opraviti imeti. Iz »Narodovega« članka bo slovenska javnost tudi opozorjena na našo »Zarjo« v Trstu, list, ki je tako izborno pisan in urejevan, da že zdaj tržaškim liberalcem sive lase prizadeva. Zato »Narod« nujno naprošamo, da s takimi članki, kakor je bil sobotni, nadaljuje, kajti ljudje so veseli, če berejo, kako je liberalce povsod strah pred lastno slabostjo!

+ **Slovanski jezik v tržaški škofiji.** Od več strani nam dohajajo poročila, da e v tržaški škofiji zopet na vrsti liturgično vprašanje, in sicer menda v škodo slovenskemu jeziku, ki da se ga izpodriva kakor svoj čas v Porečini, kjer ga nič več ni. Mi ne moremo o tej stvari izreči sodbe, dokler ne dobimo avtentičnih obvestil in smo se zato obrnili na merodajno stran, kako in kaj je na celi stvari, kajti liberalcem je kaj malo verjeti, ker vse porabijo, če morejo cerkev in duhovščino napasti, jeli potem res ali ne. Mi bomo, ako se bomo prepričali, da se slovanščini res godi krivica, pošteno povedali, kaj mislimo, kakor smo to tudi dozdaj vedno storili. Sploh pa se nam komaj verjetno zdi, da se forcira vprašanje, ki je že toliko neprijetnosti na jugu povzročilo in to ne ravno v korist nabožnih interesov. Dobro bi bilo, če bi glasilo S. L. S. v Trstu pojasnilo, kaj je na celi stvari!

+ **Dr. Žerjav hvali naše poslance.** Dr. Žerjavu se množe »nezgode«. Kot odločen svobodomislec je smatral nedavno za potrebno po shodih na deželi naglašati vero, večeraj se je pa povzpel do tega, da je hvalil naše poslance. Naposled dr. Žerjav postane navdušen agitator za našo stranko, če se bo ta proces pri njem tako hitro nadaljeval, kakor se je iz radikalca v pristaša in »prvaka« liberalne stranke, in če bo njegova »narodnogospodarska« organizacija tako dalje pokala, kakor je pričela. Večeraj je imel dr. Žerjav shod v Kazini v selški dolini. Govoril je kakim 50 poslušalcem o kmečkem vprašanju. Hvalil je naše poslance v državnem zboru, hvalil lovsko postavo, da pa liberalnega kopita preveč ne skrjeje in nekoliko ponagaja dr. Tavčarju, ki je dejal liberalcem, da najbolje storé, ako o škofovi brošuri molče je še nekoliko pozabljaval škofu. Odgovarjala sta mu krepko poslanec Demšar in župnik Rožnik. Na dr. Žerjava je padel udarec za udarcem. Naposled je dr. Žerjav pričel zabavljati na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko, češ, da so v njenem odboru same »punčke iz cunje« in da naj kmetje na prihodnjem občem zboru volijo kmete. Tako se je Žerjav tudi z Ribnikarjem skregal in je sedaj popolnoma izključeno, da bi Ribnikar postal predsednik c. kr. kranjske kmetijske družbe. — Pri vsej tej reči se opaža, da se mladi love in ne vedo kako in kaj. Eni so za odločno »svobodomiselstvo« po francoskem vzorcu, drugi hočejo biti meščani in drugega nič. tretji se igrajo demokrate, Žerjav pa je ultraagrarer in se nam bliža, v nasprotju s Tavčarjem, ki vidi v lovski postavi največjo nesrečo. Vsem pa je skupno, da hočejo »stare« v stranki popolnoma izpodrinuti in Tavčarja v penzijo poslati. Cela reč s škofovo brošuro se je zdaj obrnila zoper voditelja liberalne stranke — mi pa se smejemo! Saj se lahko!

+ **Umrli je č. g. Jernej Perlatelj,** župnik v Podkrajju, dekanije Vipava, dne 27. novembra t. l. ob deseti uri dopoldne, previden s svetimi zakramenti za umirajočega. Pogreb se vrši dne 29. novembra, ob 10. uri dopoldne. Boleszen je bila pokojniku delež celo življenje. Prenašal jo je vdano v voljo božjo, zato umamo, da že uživa za služeno plačilo. R. J. P.!

Orel v Domžalah se je ustanovil včeraj. Pri ustanovnem shodu, kjer je predaval Iv. Podlesnik, se je zbralo poleg lepega števila mladeničev mnogo mož in žena. Predsednikom Orla je bil izvoljen sin veletržca Müllerja Josip, načelnikom pa učitelj Ruhar. Ko bo prihodnje poletje dodelan krasni domžalski dom, bo imel v njem ondodni Orel eno najlepših telovadnic, kar jih imamo na Kranjskem. Mlademu Orlu, 96. v Zvezi: Na zdar!

Od državne železnice. Imenovan je stavbni komisar Karol Jeřabek iz Prage za podnačelnika c. kr. žel. sek. I. v Gorici; premeščeni so: stavbni komisar Kratochvila Henrik iz Spleta v Lvov, žel. konc. dr. Katzlatzschitsch iz Trsta k žel. ministrstvu, aspirant Rubeša Albert iz Bleda v Pulj; za načelnika računskega oddelka pri ravnateljstvu v Trstu je imenovan dr. Siegfried Heller iz Črnovic.

Smrtina kosa. V Lahovičah pri Komendi je umrl, kakor smo v soboto poročali, č. g. Rudolf Gregorič, rojen 17. aprila 1867 v Andritz pri Gradcu, v maš. kn. posvečen 19. julija 1890. Poslan je bil najprvo za kaplana v Žiri, toda čez dobro leto je bil prestavljen v Predvdor, kjer je bival nad tri leta. Služboval je potem kot župni upravitelj in župnik v Lohicah, dokler ni leta 1904 dobil župnijske Kolovrat, kjer ga je huda bolezen prisilila, da je z novim letom 1907 stopil v pokoj. Kot deficient je živel nekaj časa v Škofji Loki, ter se nazadnje naselil v Lahovičah, kjer je v petek zvečer naredila smrt konec trpljenja. R. I. P.!

Popravek. V sobotno poročilo »Narodne obrambe«, zanesel je tiskarski škrat postavko »Poštni čeki 200 K« namesto med »Izdatke«, med »Prejemke«, kar so iz skupnih svot gg. čitatelji itak razvideli.

Nemec ustrelil Slovenca. Iz Begunj se nam piše: Včeraj so dobili blizu vrha Begunjske 20letnega fanta Jakoba Rožič iz Begunj, katerega so pogrešali od 25. septembra t. l. Fant je bil brez glave, klobuk je ležal zraven. Uro je imel še pri sebi. Ustrelil ga je Nemec Bornov lovec Eisenpan. Stvar je bila sledeča: Jakob Rožič je šel okoli 24. septembra na Begunjsko po neko orodje, katerega je pustil v gozdu. Pri rudokopih je prišel v družbo iur. g. Šinka iz Škofje Loke in iur. g. Kremenskih ter gorskega vodnika Vilfanove koč. Ti so baje za malo razvedrilo šli nekoliko na lov, eden ali dva sta imela samo flobert-puške; razume se, da se s tem divjačina ne more dosti ubiti. Bornov lovec Eisenpan jih zapazi, gre proti njim ter baje v daljavi kakih sto korakov nameri puško na Jakoba Rožič ter strelji; zadene ga baje v nogo, nakar se ta zgrudi, pa nato ustrelji še enkrat ter ga zadene v prsa. Baje ga je ustreljeni lepo prosil, naj ne streja nanj. Potem nameri svojo puško še na g. Šinka, ta pa se je vrgel na tla ter ga lepo prosil, naj ga ne ustrelji. Na ta način, da je stekel in se zopet vrgel na tla, mu je vendarle ušel. Šinkovo puško, katero je pri teku vrgel stran, so šli včeraj tudi iskat. Iz tega slučaja zopet vidimo, da nas imajo Nemci za pse, katerega se sme prosto za zabavo streljati. Če pomislimo, da ta mladenič sploh noben divji lovec ni bil, še nikdar puške nosil in da je samo slučajno zašel malo na lov in če pomislimo, da Bornov lovec ni bil v nobeni nevarnosti, ker so omenjeni vsi bežali, če pomislimo, da so ga prosili, naj jih pusti pri življenju in v tako bližnji razda ji, potem je to nekaj groznega, to zamore le sovraštvo Nemcev do Slovencev napraviti. Ali je glava ustreljenega odrezana ali odtrgana od padca, se bo šele danes dognalo, ravno tako glede strelcov. Čudno je le to, da so gg. Šink, Kremenski in gorski voditelj vulgo Starčkov »Cit« pustili ustreljenega tam na licu mesta in niso hoteli o stvari naznaniti toliko časa. Razprava bo že natanko dognala. Če je ustreljeni še morda kaj časa živel, bi bilo še toliko grše, da so ga pustili tam ležati. Ko so ga včeraj pripeljali, je bilo vse po no ljudstva. Bornov lovec bi bil v nevarnosti, da ni imel pri sebi štiri orožnike. Ljudstvo je silno ogorčeno nad njim. Pogreb bo najbrže jutri, v torek, jutru. Natančneje o tej stvari se bo še pozneje pisalo.

Iz Kamnika. V nedeljo večer je priredil naš »Orel« lepo bakljado za odhodnico prezastuženega g. Janko Jovana. S svojo obilno udeležbo je pokazal naš telovadni odsek, da zna ceniti poštreno delovanje priljubljenega gospoda kaplana in pokazal, kako težko se loči od njega. Bakljade se je udeležilo 33 Orlov vzkrota ter 38 članov naraščaja. Kakor vedno, pokazali so tudi sedaj liberalci svojo surovost in podivjanost. Zvižgali so, tulili, kričali, da si je človek mislil, da je v kašnem zverinjaku. Zaostajal seveda ni tudi nežni spol. Posebno jih je bodlo v oči veiko število naraščaja. Toda bodite prepričani, da ne boste opravili nič, vključno nesramnemu stopanju proti našemu naraščaju in našemu učitelju. Če te gonje ne bode konec, primorani bomo storiti pri pristojni oblasti potrebne korake!

Kaj pijanost stori. Iz Domžal nam poročajo: V nedeljo 28. t. m. okrog šeste ure zvečer sta se vračala iz gostilne brata Peterlin iz Depalevasi proti domu. Po potu sta razgrajala in upila da je bilo groza. Ko jih opomni mladi mož, kateri se je to poletje oženil in je prav priden gospodar, F. Colnar, posestnik iz Depalevasi, da naj nikar tako ne razgrajata, se jima je s tem tako zameril da je starejši skočil v vežo po sekuro in ga usekal na obraz tako, da mu je glavo od nosu doli prekal. Poklicali so gospoda župnika, da mu je podelil sv. poslednje olje, nakar so ga prepeljali v deželno bolnišnico v Ljubljano. Pravijo, da se je ranjenec danes popoldne v bolnici položil nekoliko zboljšal.

Naslov »gospod« za nižje uradnike pri sodišču. Dolgoletna želja jetniških paznikov se je izpolnila. Do sedaj je bila navada, da so višje paznike nazivali samo z njihovim imenom. Radi tega so se ti pritoževali in ne po krivici zatrjevali, da kratki to njihov ugled, kar je tudi res. Pravili so, da pač ne morejo imeti pred jetniki ugleda, ako jih kak višji uradnik ravnotako z »Vi« naziva, kakor one. Sedaj jim bodo dejali »gospod paznik«.

Novi zakon proti živinski kugi je bil potrjen 6. avgusta in stopi v veljavo z novim letom 1910. Obenem bode izdana izvršilna naredba k temu zakonu. Živino-rejci naj se dobro seznanijo s tem zakonom, ki določa pogoje za državno odškodnino.

Vinski semenj v Krškem. Vinska kupčija z novim vinom se je v zadnjih dveh tednih tudi po Dolenjskem nekoliko razvila, toda še daleč ne tako, kakor bi bilo želeli. To je krivo, ker gostilničarji in vinotrčci še niso prepričani o pravi dobroti in stanovitnosti letošnjega vina. Dobrota letošnjih vin se splošno podcenjuje, a z gotovostjo lahko trdimo, da se bodo tudi letošnja vina pozneje znatno popravila in zboljšala. To se lahko že sedaj presodi, ko so se že precej očistila. Najlepša prilika za spoznanje letošnjega »Dolenca« iz raznih vinskih goric krškega okraja se bo nudila cenjenim kupcem pojutrišnjem, v sredo, na vinskem semnju v Krškem, na katerega prinese vinogradniki na stotine vzorcev raznega vina. Pričetek po prihodu zjutranjega vlaka iz Ljubljane, odhodno iz Zidanega mosta v Krško, t. j. ob 11. uri, v že običajnih prostorih.

Novice iz Košane. Prezgodni mraz zadržuje delo pri vodovodu. Težko bo letos končan. — Letos je manj vremščine, ljudje so zato bolj mirni. Samo na Novi Sušici je drugače. Tam so za kakih 50 pivev tri gostilne, pa je še dalo glavarstvo pravico za vinotoč Kukcu, kjer se cele noči pije. Zato upa ta mož, da je v svoji skrbi za pijance zaslužil, da dobi koncesijo. Vederemo! — Županske volitve so se mirno izvršile ob zelo pičli udeležbi. Večina odbora je volila Žitnika, a ne vé se, kake stranke so. Torej ne vemo nič sigurnega povedati. — Na Novi Srčici je otvoril tovarno za sodavico gosp. I. Domicefi. — Pravila za knžsko zadrugo se bodo v kratkem odposlala za registriranje.

COOK SLABOUMEN?

Profesor dr. Parker iz vseučilišča Kolumbia je izjavil, da dr. Cook ni nikoli prišel na Mount Kinley. Fotografije, ki jih ima Cook od te gore, so bile narejene 30 kilometrov od gore Mount Kinleya. Parker je uverjen, da je Cook slaboumen.

Znanost in umetnost.

*** Izvirne drame.** Ravnateljstvo slovenskega deželnega gledališča je prejelo za uprizoritev sledeča izvirna dramska dela: 1. »Grča«. Igrokaz v treh dejanjih. Spisal Rikard Svoboda (pseudonim znanege novelista in dramatika). G. Govekarjev »Slovan« pravi, da dejanje kaže obupni, a končno »zmagoviti« boj »vzorno taktičnega slovenskega svobodomiselnca« sredi filistroznega malomeščanstva iz »objektivno« naslikane nazovinapredne in pa katoliško-politične stranke. — 2. »Kato Vrankovič«. Drama v treh dejanjih. Spisal Etbin Kristan. Dejanje slika strašne politične in socialne razmere na Hrvaškem v polpretekli dobi. Junak je idealen mladenič velike volje, visokih ciljev, a okolišne ga zlomijo, predno izvrši svoje namere. — 3. »Hlapci«. Drama v petih dejanjih. Spisal Ivan Cankar. Dejanje slika politične razmere najnovejše dobe na Slovenskem ter, kakor pravi g. Govekarjev »Slovan«, »v ostri satiri predstavlja smešno nestalnost v načelih ubogega slovenskega učitelstva«. — 4. »Erazem Predjamski«. Tragedija v petih dejanjih. Spisal Vit. Jelenc. Dejanje slika viharne dogodke iz kranjske zgodovine XV. veka, kruti terorizem osrednje vlade, nesložno upornost kranjskega plemištva, junaški boj Erazma proti cesarju in njegovo tragično smrt, ki jo povzroči izdajstvo. To dramo uprizori ravnateljstvo za desetletnico umetniškega delovanja g. Hinka Nučiča na slovenskem odru.

Pogozdovanje Krasa.

V soboto je pri deželni vladi zborovala komisija za pogozdovanje Krasa. Sklenila je, da vzame od Deklevovih dedičev v Postojni na deset let v zakup drevesnico, ki meri nad 4000 štirjaških metrov. Zakupnina znaša 400 kron. Pri drevesnici so vodnjak, hlevi in hiša za čuvaja. Komisija razveljavi prvotni sklep glede na pogozdovanje pašnika Špile pri Postojni v toliko, da se pogozdi le 13 ha sveta in da se zavaruje nasad z zidom. Istotako se z zidom zavaruje nasad Zingarica pri Razdrtem. Dalje sklene komisija, da se pogozdovanje sveta od Cola do Budanj nad državno cesto začasno ustavi. Ta zemljišča se bodo na željo lastnikov najprvo razdelila po agrarni komisiji in potem po potrebi nasadila. V zameno se bode pogozdilo do 13 ha sveta na Koku. Posestniki iz Budanj so ponudili 24 ha in posestniki iz Šturij 9 ha za pogozdovanje, kar se vzame na znanje. Pri vasi Peteline se bode pogozdilo še nad 7 ha z jelšami. Pri Orehku je določenega nad 18 ha sveta za pogozdovanje.

Ljubljanske novice.

Ij Tajno društvo nemških srednješolcev odkrito. Poročali smo nedavno o provociranju nemških realcev s čepicami, katere so naročili iz Nemčije. Pozvali smo ravnateljstvo realke, naj meri nemškimi dijakom z isto mero, kot se je merilo slovenskim dijakom radi fesov in polhovk. Obnašanje nemških srednješolcev je pričalo, da so organizirani in zato je bila tem bolj dolžnost ravnateljstva poseči vmes. Da je ravnateljstvo to storilo, bi ravno nemškimi dijakom prihranilo precej sitnosti. Ker nemški realci niso od ravnateljstva čutili nobene sapice, postali so tembolj predrzni. V soboto so prišli od Klauerjevega skladišča na sv. Petra nasipu proti Prešernovemu spomeniku in ondaj svojim provociranjem povzročili škandale. Policija si je te junake kmalu pobližje ogledala: obiskala je Klauerjevo skladišče in ondaj našla tajno društvo nemških srednješolcev. Konfiscirala je dve sablji za borenje, dve varnostni čeladi, rokavice za borenje itd. Dobila je tudi seznam članov in »Säckelbuch« z mesečnimi doneski članov. Tudi pevsko društvo so imeli ti čestilci matere Germanije. Včeraj in danes so se vršile obširne preiskave, kljub temu pa menda realčno ravnateljstvo še ne bo ukrenilo, da zginejo z glav realcev burševske čepice. To so res čedne razmere.

Ij Deželna zveza gostilničarskih zadrug ima ustanovni občni zbor v četrtek, dne 2. decembra, v Ljubljani.

Ij Katoliško mladeniško društvo je imelo včeraj lep večer, o katerem bomo poročali jutri.

Ij V pokoj je stopil ravnatelj magistratnih uradov g. Von čiu a ter bo umirovljen še dalje ostal na svojem mestu.

Ij Mesečni sestanek katehetov bo prihodnjo sredo, dne 1. decembra, točno ob petih popoldne, kakor običajno, v mali dvorani Katoliške tiskarne.

Ij Umrl je danes mesarski mojster g. Juvan. — Umrla je g. Marija Behine.

Ij Pohegnili je iz hiralnice dne 24. t. m. umobilni Martin Borse, rojen leta 1872 v St. Jerneju na Dolenjskem. Kjer bi se pojavil, naj ga obdrže in izroče nazaj. Borse baje ni posebno nevaren.

Ij Umrl so: Metod Bajuk, uradnikov sin, 2 meseca, Križevniška ulica 10; Marija Terzinar, gostja, 64 let, Radečkova cesta 11. V bolnici: Ivan Bolta, delavec, 43 let.

Štajerske novice.

Šteklarna g. Lenarčiča. Iz Ribnice nad Mariborom se piše: Tukajšnje steklarno s posestvom je bil kupil g. predsednik kranjske trgovske zbornice Lenarčič. V spomladni se je delo ustavilo iz raznih vzrokov ter se je postavila za les parna žaga z šestdesetimi konjskimi silami. Postavila sta se dva jarma z večimi žagami s primernimi dostavki. Dne 18. t. m. je bila blagoslovljena po tukajšnjem župniku.

Š Brežice. Naše vrlo k. s. izobraževalno društvo nam je priredilo v nedeljo, 21. novembra, krasen zabaven popoldne. Priredilo nam je glumi »Krčmar pri zvitem rogu« in »Kmet in fotograf«. Č. g. F. Spindler, neumorno delavni društveni predsednik, nam je v poljudnih in jednatih besedah pojasnil pojem, zgodovinski razvoj, posamezne vrste dramatike. Povedal nam je, kako velikega vzgojnega pomena je za človeka etično zdravo dramatično pesništvo in uasprotno, kako velika moralna epidemija je za človeštvo etično slaba dramatika. Igralci so rešili svojo nalogo dobro. Posebno nam je ugaljal igralec, predstavljajoč kmeta, ki ni rešil svoje vloge z diletantsko spratnostjo, ampak je igral svojo vlogo z mojstrsko dovršenostjo izšolanega glediškega igralca. Igralci so pokazali, kako nadarjeni je

slovenski narod in kako velike uspehe bi lahko dosegel na vseh mogočih poljih, ako bi bil ravno tako vztrajen in podjeten, kakor je nadarjen. Daj Bog, da bi nas zopet kmalu razveselilo naše mlado k. s. izobraževalno društvo s slično plemenito zabavo.

Telefonska in brzojavna poročila.

SLOVANSKA JEDNOTA.

Dunaj, 29. novembra. Jutri ob 3. uri ima »Slovanska Jednota« sejo, ki bo odločilna za njeno nadaljnjo taktiko. Češki radikalci groze, da izstopijo iz »Slovanske Jednote« ker »Slovanska Jednota« zasleduje taktiko, ki ni pogodu češkim radikalcem.

ZA SLOVENSKE PRAVICE.

Trst, 29. novembra. Včerašnji shod za slovensko šolstvo je bil odložen.

ČASTNIKOM GENERALNEGA ŠTABA POSLANI CIANKALI.

Dunaj, 29. novembra. Predno so aretiranega nadporočnika Hofrichterja odpeljali v zapor, so njegovo obleko temeljito preiskali. Ko je prišel v celico, se je vlekel na posteljo, a spati ni mogel. Vstal je in hodil nervozno po sobi. Mir, ki ga je kazal pri prvem zaslišanju, je izginil, popolnoma je pobit, nič več nima oblasti nad seboj. Ob deveti uri dopoldne je zahteval nekoliko črne kave, tudi nekaj cigaret je dobil. Sicer pa ni skoro nič jedel. Preiskali bodo tudi nadporočnikovo duševno stanje. Ob 8. uri dopoldne je bil prvič na Dunaju zaslišan od stotnika - auditorja, zaslišavanje je trajalo preko poldneva in še traja. Žena njegova je obolela. Stariši so boje za njeno zdravje. Žena ne veruje na krivdo svojega moža in upa, da se bo stvar še pojasnila.

OGRSKA KRIZA.

Budimpešta, 29. novembra. Grof Tisza je izjavil Andrassyju, da je pri govorih z vladarjem in Aehrenthalom dobil prepričanje, ki ga je odvrnilo od tega, da bi aktivno posegel v politiko. Informacije v Budimpešti so to njegovo prepričanje utrdile. Svetoval je vladarju, naj sedanji vladi da v roke sredstva, da reši krizo. Z rešitvijo krize se ne bo več pečal in smatra svojo misijo za končano.

ATENTAT NA GENERALA.

Pariz, 29. novembra. Tu se je izvršil atentat na generala Veranda, poveljnika republiške garde. Neki Endelsky, ki je služil v Alžiru, je namreč iz razlogov osebnega sovraštva štirikrat ustrelil na generala, ko je ta sedel v nekem hotelu pri nekem banketu. Enkrat ga je zadel v čelo, drugičkrat v vrat. General ni izgubil hladnokrvnosti, obvezali so ga v bližnji lekarni. Rana na čelu je lahka, na vratu pa opasna. Ljudje so se na atentatorja vrgli in ga krvavo pretepli. Mož ni pri pravi pameti in je cel čas vpil: Pravičnost, hočem, pravičnost, pravičnost!

DEFRAVDANT PRIJET.

Budimpešta, 29. novembra. Tu so izvedeli, da je prišla policija v New Yorku na sled defraudantu Kečkemetyju, ki je 14. novembra 1901 iz budimpeštanskega mestnega davčnega urada pol milijona defraudiral.

ŠPANSKA V AFRIKI.

Madrid, 29. novembra. Ministrski svet je sklenil, da se začne s pripravi za povratek vojnih čet na Špansko.

STRELI PROTI BALONOM.

New York, 29. novembra. Tu so izkusili nove topove proti zrakoplovom. Kroglice zrakoplovov niso zadele.

DR. COOK NA BEGU.

New York, 29. novembra. Dr. Cook je tajno odpotoval v Italijo. Dokazov, da je bil na Mac Kinleyu, ni podal. Tu se smatra njegov tajni odhod za beg.

Izpred ljubljanskega porotnega sodišča.

Berača ubil. Na zatožni klopi sedi 18 let stari, v Moravce pristojni Jakob Vidgaj, hlapec v Leskovcu, tožen hudodelstva uboja. Dne 17. oktobra t. l. zvečer se je ustavil pri posestniku Francetu Nograšku v Leskovcu neznan berač in ga grobič prenočišča. Vzlic temu, da ni imel neznanec nikakršnih dokazil, mu je gospodar dovolil, da sme nočiti na kozolcu. Alojzij Pivec, ki je pred Nograškovo hišo stal, je berača vprašal, kaj da dela in od kod da je. Ta mu je odgovoril, da »felta« in da je doma od Višnje gore iz Višenskih vrhov. Kmalu nato sta prišla poleg posestnik Fr. Rozina in hlapec Jakob Vidgaj. Slednji se je proti neznanecu obrnil rekoč: »Kaj pa je tu za en človek?«, on mu je odgovoril: »Berač«. Na daljino vprašanje, kaj da tu dela, mu neznanec odgovori: »Nič«. »Jaz vas moram naprej spraviti,« mu je obdolženec Vidgaj rekel, na kar ga je vrgel parkrat v travo, berač pa je ostal miren. Vidgaj ga je pa zopet pograbil, tiščal naprej in ga jel z roko obdelavati ter ga vrgel dvakrat v bližnjo mlako. Lojze Pivec

